

Tungpust på Bugøynes

En historie fra den tid vi kjørte legevakt

■ HARALD G. SUNDE *fagsjef i Helse Finnmark, tidligere fastlege i Sør-Varanger kommune*

Det heter fortsatt «å kjøre legevakt», selv om vi nå mest sitter. Begrepet kommer fra den tida vi kjørte i sykebesøk og i all vesentlighet oppsøkte pasientene i deres hjem. For pasientene var dette kanskje bekvemt, men for legene kunne det ofte være slitsomt. Vi kunne ha opptil ti sykebesøk på en ettermiddag, og da gikk tida og det ble seine kvelder. Kvaliteten på arbeidet var dessuten begrenset, ved at vi ikke hadde tilgang på verken laboratorie- eller røntgenstøtte i noe av det arbeidet vi gjorde. Men det gikk nå stort sett bra likevel.

I dag tar legevakta imot de aller fleste av legevakt pasientene i gode, hensiktsmessige lokaler i mottakelsesavdelingen på Kirkenes sykehus og så vel leger som pasienter er godt fornøyd med ordningen!

Men tilbake til tida da vi kjørte legevakt, en episode som utspant seg en natt til lørdag på 1980-tallet. Det var på forsommeren. Jeg hadde på torsdagen hatt utekontordag i Pasvikdalen, og dette var en av de dagene der vi hadde hatt kontordag på Vaggetem, noe vi hadde en dag per måned. Vaggetem ligger lengst sør i Pasvikdalen, 10 mil fra Kirkenes, så jeg hadde altså kjørt 20 mil dagen før den legevakta som nå skal beskrives.

På ettermiddagen denne fredagen ble jeg bedt om å komme i sykebesøk til Grense Jakobselv. Dette var en uvanlig bestilling. Bortsett fra en grensestasjon for militæret var det kun noen få fastboende der. Jeg kjørte de seks milene østover til den lille bygda ved

grenselva mot Sovjetunionen, og gjorde unna sykebesøket der.

Etter at resten av vaktarbeidet var unnagjort, og det var tid for å få seg litt søvn, tenkte jeg stille at jeg på to døgn hadde vært på to av kommunens ytterpunkter; 20 mil tur-retur Vaggetem i sør og 12 mil tur-retur Grense Jakobselv i øst. Hva om de ringer fra Bugøynes i vest? Da får jeg «full pott», alle kommunens ytterpunkter i embeds medfør på to døgn!

Dette burde jeg selvfølgelig ikke ha tenkt. For kl 02 ble jeg oppringt nettopp fra Bugøynes, der var det en gjeng ungdommer på fest. Til tross for at innringer var langt fra edru, ble det beskrevet veldig tydelig at en ung kvinne sleit med voldsom tungpust. Jeg så ingen annen råd enn å sette meg i bilen og begynne på de ti milene mot Bugøynes. Kunne det være astma eller annen farlig sykdom?

Da jeg ankom bygda etter en drøye times kjøring, fant jeg stedet som var beskrevet. Jeg snakket med noen ungdommer, men det tok tid før noen klarte å hjelpe meg med å finne pasienten; det virket som om de færreste hadde anelse om at legen var budsendt pga en syk person. Når jeg så beskrev sykdomsbildet; «en ung kvinne med tung pust» fikk jeg etter hvert napp hos en kar. «Ho e i den hytta der» sa han og pekte på en campinghytte. Jeg banket på og gikk inn.

Jeg ble, for å si det mildt, lett overrasket over det som møtte meg i hytta. Riktig nok var det en ung kvinne der, og hun pustet både

raskt og tungt. Men det som var overraskende var at det også var en mann der, og han pustet på samme vis.

Og han lå oppå henne.

Og ingen av dem hadde klær på.

«Unnskyld», prøvde jeg meg mens jeg banket forsiktig på veggen, «var det her det var sendt bud etter lege?»

Aktiviteten på sofaen fikk seg en brå stopp, og ble erstattet av noen uartikulerte lyder.

Takket være en unik kombinasjon av skarp observasjonsevne, klinisk teft og mannlig intuisjon fikk jeg en ganske klar følelse av a) å være uønsket i situasjonen og

b) at pasienten etter forholdene hadde kommet seg bra på den drøye timen det hadde tatt før jeg hadde innfunnet meg på dette fiskeværet ytterst mot Varangerfjorden.

Midnattssola hadde tydeligvis satt i gang en del hormonell aktivitet som gjorde legehjelp unødvendig denne natta.

Så jeg kunne pakke ned stetoskopet, sette meg i bilen med latteren i halsen, og kjøre hjemover mot Kirkenes med veien opplyst av den røde morgensolen.

NB! Jeg har aldri slått rekorden som ble satt de to dagene; 52 mil sykebesøkkjøring på to døgn!

haral-su@online.no